

**Чижикова О. В.**

аспірантка кафедри бухгалтерського обліку ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна, e.chyzykova@gmail.com  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0410-825X>

## ГЛОБАЛЬНІ ТRENДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

**Анотація.** Досліджено особливості використання технологічних рішень у сфері оподаткування. Діджиталізація та нові технології наразі застосовуються для трансформації повсякденних операцій у напрямі їх оптимізації як у сфері бізнесу, так і в оподаткуванні. Податкові органи використовують функціонал нових технологій, таких як великі дані та засоби аналізу даних з метою покращання податкового адміністрування, боротьби з шахрайством, сприяння дотримання норм податкового законодавства платниками податків. У розвинутих країнах на державному рівні впроваджуються зміни в законодавство для активізації роботи з новими цифровими бізнес-моделями, що приводить до підвищення прозорості в діяльності компаній через розкриття інформації та безперервний обмін даними між платниками податків та податковими органами. Огляд особливостей використання цифрових технологій в оподаткуванні, систематизація напрямів їх застосування та практичної реалізації дозволили окреслити сучасні орієнтири в питаннях податкового планування та аналізу.

**Ключові слова:** діджиталізація, штучний інтелект, блокчейн, роботизація, податковий аналіз, податок на прибуток, трансфертне ціноутворення.

Табл. 2 Літ. 17.

**Olena Chyzykova**

SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman", Kyiv, Ukraine,  
e.chyzykova@gmail.com  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0410-825X>

## GLOBAL TRENDS OF TAX TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY

**Abstract.** In the past few years, the digital wave has become stronger and the business case for the adoption of new technologies in the tax function has gained further progress. The main areas of the technology practical use for taxation are block chain, artificial intelligence and robotics. These technologies are aimed at automating routine tax processes and generating "smart" tips or insights. Digitalization of the economy and new technologies have already resulted in changing the tax function of business and the state, but tax practices changes have just started. At the same time, changes in economics and technology make businesses look for competitive advantages and effective solutions that allow them to grow or save resources. Traditional tax laws may not be very relevant in the new business models of the digital world. The new business models based on digital technologies and transactions in virtual marketplaces would need a new tax management system. Thereby, governments are focusing on real-time electronic transaction reporting to drive compliance and collection. As companies move toward digital adoption in their tax functions, there are various technology options for them to choose. Correct need assessment and identification of the desired outcomes can help them select the best possible solution. Organizations should not only correctly evaluate which technology to deploy but also make sure that the technology is flexible to the changing regulatory environment. Newer technologies such as RPA and analytics have found many use cases in

© Чижикова О. В., 2019

*tax, while technologies such as blockchain and artificial intelligence have many emerging possibilities.*

**Key words:** digitalization, artificial intelligence, block chain, robotics, tax analysis, profit tax, transfer pricing.

**JEL classification:** O32, O33, H21, F65.

**Чижикова Е. В.**

аспірантка кафедри бухгалтерського учета ГВУЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна

## ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ ВНЕДРЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ В СФЕРЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ

**Аннотация.** В статье исследованы особенности использования технологических IT решений в сфере налогообложения. Диджитализация и новые технологии сейчас применяются, как в сфере бизнеса, так и в налогообложении, для трансформации повседневных операций в направлении их оптимизации. Налоговые органы используют функционал новых технологий, таких как большие данные и средства анализа данных с целью улучшения налогового администрирования, борьбы с мошенничеством, содействия соблюдению норм налогового законодательства налогоплательщиками. В развитых странах на государственном уровне внедряются изменения в законодательство для активизации работы с новыми цифровыми бизнес-моделями, что приводит к повышению прозрачности в деятельности компаний через раскрытие информации и непрерывный обмен данными между налогоплательщиками и налоговыми органами. Обзор особенностей использования цифровых технологий в налогообложении, систематизация направлений их применения и практической реализации позволили определить современные ориентиры в вопросах налогового планирования и анализа.

**Ключевые слова:** диджитализация, искусственный интеллект, блокчейн, роботизация, налоговый анализ, налог на прибыль, трансфертное ценообразование.

Цифрові технології кардинально змінюють ділові та операційні моделі на підприємствах, що сприяє створенню додаткової вартості. Згідно з аналітикою PricewaterhouseCooper (PwC) – міжнародної мережі компаній, що пропонує професійні послуги у сфері консалтингу та аудиту, в США, починаючи із 2012 р., інвестори вклали вже близько 650 млрд дол. у розвиток технологій, що визначаються четвертою промисловою революцією [1].

Четверта промислова революція (Forth Industrial Revolution, 4IR) вперше була анонсована на Всесвітньому економічному форумі у 2016 р. в Давосі. Голова форуму К. Шваб охарактеризував 4IR як подію, що фундаментально змінить спосіб життя, праці та комунікації людей. Ці зміни він пов'язав із стрімким розвитком технологій, таких як роботизація, штучний інтелект (artificial intelligence, AI), блокчейн, інтернет речей (IoT), штучна й доповнена реальність та ін., які разом об'єднують фізичний, цифровий і біологічний світи, змінюючи технічні підходи, галузі виробництва та цілі економіки. Ефект від упровадження технологій 4IR може бути також нематеріальним, як, наприклад, підвищення кваліфікації або зменшення плинності кадрів [2].

Водночас результати опитування керівників світових компаній, проведеного PwC у 2019 р., засвідчили їхню стурбованість швидкістю технологічних

змін (76 %), стрімкість яких може стати загрозою для бізнесу в наступні п'ять років (64 %) [3]. Відповідно до дослідження PwC, 75 % компаній, які інвестували в технології 4IR, уже фіксують збільшення прибутку, а 40 % – зниження витрат [1]. Крім іншого, окремі експерти вважають, що близько 40 % топ-менеджменту компаній можуть втратити роботу через брак навичок приймати рішення, базуючись на AI [2].

Податкова сфера також активно змінюється, упроваджуючи технології 4IR, які дають змогу збирати й аналізувати податкову інформацію швидше та надійніше, створювати інтелектуальні моделі оцінки ризиків, автоматизувати підготовку податкової звітності тощо. Питання поширення технологій щодо податків постають не лише перед бізнесом, а й перед фіскальними органами. Так, згідно з дослідженням позицій податкових експертів, проведеним міжнародною консалтинговою групою WTS, на думку 67 % респондентів, упродовж 2019 р. вони працюватимуть над питаннями діджиталізації контролюючої функції з боку держави. Крім того, 64 % опитаних вважають, що професія податкового консультанта зміниться через застосування AI, наприклад, у вигляді автоматизації рутинних процесів [4].

Україні не можна залишатись осторонь процесів технологічного розвитку та трансформації економіки, а отже, актуальним є питання систематизації основних досягнень у сфері оподаткування в контексті технології 4IR та впровадження світового досвіду діджиталізації в галузі податкового планування і контролю.

Проблематика застосування сучасних технологій у сфері оподаткування в умовах України тільки починає вивчатися на науковому рівні. Окремі аспекти науково-практичного характеру містять праці вітчизняних науковців: В. П. Вишневський досліджує смарт-промисловість в епоху цифрової економіки [5], О. В. Бречко розглядає перспективи регулювання й оподаткування цифрових активів [6], М. В. Гаман та Л. О. Матвейчук приділяють увагу модернізації державного управління оподаткуванням у контексті інноваційного розвитку [7]. Наразі тема активно обговорюється на конференціях та круглих столах [8]. Ряд досліджень міжнародних організацій та консалтингових компаній “Великої четвірки” (PwC, E&Y, KPMG, Deloitte) присвячені впровадженню технологій 4IR [1; 3; 9–11]. Застосування “цифрових” технологій у процесах оподаткування, як доводить світовий досвід, є основою ефективності роботи, прозорості та спрощення рутинних процесів. Водночас в Україні в науковому полі ще не сформовано системного бачення діджиталізації сектору оподаткування, тому є актуальним дослідження згаданих питань у рамках цифрової аґенди.

Метою статті є огляд сучасних підходів до використання технологій у сфері корпоративного оподаткування в контексті четвертої промислової революції та визначення ключових напрямів їх застосування у галузі податкового планування та аналізу.

Країни Європейського Союзу розраховують на впровадження технології блокчейн як загальноприйнятої для поліпшення умов дотримання податкового законодавства, удосконалення податкового контролю та організації внутрішнього аудиту [9]. До 2020 р. ЄС прагне вдосконалити інструменти

співпраці в галузі ІТ, передусім щодо автоматизованого обміну інформацією між країнами, котрі входять до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Більшість країн – членів ОЕСР активно впроваджують сучасні технологічні рішення у сфері оподаткування, однак ця опція майже недоступна для багатьох країн, що розвиваються, у тому числі України. Високотехнологічні ІТ-розробки дають змогу будувати моделі оцінки податкових ризиків, використовувати інформацію одночасно з кількох баз даних, застосовувати релевантні макроекономічні й галузеві показники тощо.

В умовах євроінтеграції для багатьох вітчизняних компаній виникає потреба в оцінюванні податкових ризиків, оптимізації податкових результатів та покращанні податкового планування. Також існує проблема недостатності оснащення сучасними ІТ-рішеннями в галузі податкового контролю. Тому, як для бізнесу, так і для держави актуальне вдосконалення методів податкового планування та аналізу, зокрема через застосування сучасних технологічних рішень. Діджиталізація економіки та нові технології зумовлюють трансформацію податкових аспектів у бізнесі та контролюючої функції держави.

Технологічними рішеннями, які використовуються в податках та зазвичай працюють одночасно й активно взаємодіють між собою, є:

- комплаєнс-рішення;
- інсайт-рішення;
- управління процесами;
- інфраструктура для забезпечення роботи щодо комплаєнс-, інсайт-рішень і управління процесами [9].

Особливості застосування кожного з технологічних рішень в оподаткуванні наведено в табл. 1.

Таблиця 1

## Особливості застосування технологічних рішень в оподаткуванні

№	Рішення	Мета застосування
1	Комплаєнс-рішення	Підвищення ефективності та якості підготовки податкової звітності; скорочення часу на підготовку податкової звітності; уникнення помилок через людський фактор
2	Інсайт-рішення	Більш глибокий аналіз бухгалтерської та комерційної інформації; надання цінних даних для прийняття рішень (інсайтів); виявлення помилок у нарахуванні податків
3	Управління процесами	Організація та контроль звітного процесу й оцінювання ризиків
4	Інфраструктура для забезпечення роботи щодо всіх видів рішень загалом	Підтримка та забезпечення роботи згаданих рішень

Складено за: OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017 / OECD. 2017. July 10. URL: <https://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-20769717.htm>.

Основними технологіями для побудови системних рішень в оподаткуванні є блокчейн, штучний інтелект та роботизація. Вони спрямовані на автоматизацію рутинних податкових процесів та генерацію “розумних” порад або інсайтів, оцінку податкових ризиків тощо. Питання їх застосування та практичної реалізації досліджувалися з метою визначення ключових напрямів у сфері податкового планування та аналізу [4; 9; 10; 12–14] (табл. 2).

На світовому рівні діджиталізація є сферою активної політики саме держави, тому Урядом схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки (далі – Концепція) та затверджено план заходів щодо її реалізації. Головною метою Концепції є реалізація при-

Т а б л и ц я 2

**Напрями застосування та практичної реалізації цифрових технологій в оподаткуванні**

Технологія	Напрямок застосування	Практична реалізація
Роботизація	Автоматизація введення даних	“Розумне сканування” та обробка первинних документів; автоматичне формування інших документів (актів, рахунків тощо)
	Інтеграція різних систем	Автоматизоване перенесення даних із різних систем (HR, продаж, склад тощо) у бухгалтерські системи
	Виконання однакових, регулярно повторюваних завдань	Автоматизація типових процесів, що повторюються, за допомогою ботів
	Погодження даних із різних систем	Погодження однакової інформації в різних базах даних та виправлення помилок або збагачення даних
	Перевірка якості та коректності даних	Виявлення помилок введення даних через автоматизований аналіз та зіставлення заздалегідь заданих алгоритмів
	Обробка простих бізнес-алгоритмів	Надсилання автоматизованих нотифікацій щодо звірки даних контрагентам; програмування типових процесів (реєстрація накладних, заповнення та подання звітності тощо); автоматизоване формування драфтів типових договорів
Блокчейн	Податок на додану вартість (ПДВ)	Реєстрація ПДВ в блокчейн-реєстрі; фіксація даних щодо всіх інвойсів та платежів у блокчейн
	Податок на прибуток	Відстеження місця постачання для e-commerce; аналіз наявності статусу постійного представництва
	Трансфертне ціноутворення	Фіксація прибутку за трансакційною основою для визначення частки його розподілу
	Цифрові рахунки	Блокчейн-реєстри всіх інвойсів та банківських платежів
	Інші податки	Прозорий реєстр угод із рухомим та нерухомим майном для розрахунку мита та трансакційних податків



Закінчення табл. 2

Технологія	Напрямок застосування	Практична реалізація
Штучний інтелект	Податковий аналіз	Нейронні мережі для автоматичного розрахунку зобов'язань з ПДВ; "розумний" розподіл звернень до податкової служби та автоматичні відповіді на типові питання; інтелектуальний аналіз ланцюга постачання на предмет податкових ризиків
	Природна мова	Інтелектуальний переклад технічних документів; чат-боти для відповіді на запити та звернення платників податків; інтелектуальний контекстний пошук податкової інформації в масштабі великих даних
	Автоматизація	Роботизований процес заповнення податкових декларацій; побудова алгоритмів автоматизованого пошуку та збору податкової інформації із різних джерел
	Аналіз процесів	Контроль та аналіз процесів підготовки податкової звітності; ризик-орієнтовані моделі процесів податкової функції
	Оцінка рівня розвитку податкової функції (tax function maturity)	Бенчмаркінг податкових показників; рекомендаційні системи з використанням автоматизованого аналізу встановлених KPI; системи неперервної оцінки рівня завершеності податкової функції із ланцюгом зворотного зв'язку

Складено автором.

скореного сценарію цифрового розвитку як найбільш релевантного для України з точки зору викликів, потреб і можливостей. В основу запровадження Концепції покладено стратегію "цифровий за замовчуванням", що означає переведення у цифровий формат аналогових систем, розвиток і підтримка яких є очевидно невиконаними й неефективними. Саме цифровий стан стає звичайним у функціонуванні та розвитку багатьох систем, сфер, організацій, індустрії та економіки загалом [15].

Сфера оподаткування постійно реформується та вдосконалюється. Так, у Стратегії розвитку Державної податкової служби України чільне місце посідає застосування ІТ-технологій, де ключовими акцентами визначено: впровадження сучасних інструментів "інформаційного суспільства", розширення сервісних функцій, модернізацію ІТ-сервісів та платформ [16]. Державною фіскальною службою України вже запроваджено ряд технологічних проектів для спрощення обміну інформацією між платниками та податковими органами, а саме: "Електронний кабінет платника", "Єдине вікно подання електронної звітності", "Електронна митниця", у тестовому режимі працює сервіс "Відкриті дані" [17]. Однак для формування структури податкової служби європейського зразка, що є функціональною й орієнтованою на платника податків, слід продовжувати цілеспрямовану діяльність у напрямі цифровізації.

На підставі викладеного можна зробити такі висновки. Наразі у сфері корпоративного оподаткування існує низка проблемних питань, пов'язаних

із якістю підготовки звітності, організацією та контролем звітного процесу, оцінюванням ризиків, аналізом даних для прийняття рішень. З метою їх вирішення в рамках четвертої промислової революції основні інвестиції націлені на розвиток комплаєнс- та інсайт-рішень, управління процесами, що спонукає до розвитку технологій у сфері податкового планування та аналізу в таких напрямках:

– автоматизація базових рутинних процесів із використанням алгоритмів роботизованої автоматизації процесів (Robotic Process Automation);

– “просунута” автоматизація із залученням алгоритмів машинного навчання, глибокого аналізу інформації тощо.

– когнітивна автоматизація з широким використанням штучного інтелекту.

Зміни податкових практик тільки розпочалися, що підтверджується численними опитуваннями керівників та їхнім низьким рівнем готовності до змін. Водночас трансформація економіки та технологій змушує бізнес шукати конкурентні переваги та ефективні рішення, які дають змогу збільшувати доходи й економити ресурси. Державним органам треба також бути готовими до змін, оскільки рівень технологічного розвитку надає переваги в боротьбі за податкову базу, яка в цифрову епоху здатна дуже швидко переміщуватися між країнами.

### Список використаних джерел

1. 4IR News / PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/us/en/library/4ir-ready.html>.
2. 4th Industrial Revolution: Definition And Explanation / Indeema. URL: <https://indeema.com/blog/4th-industrial-revolution>.
3. The Essential Eight technologies that matter most for business today / PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/technology/essential-eight-technologies.html>.
4. Getting Ready for the Future of the Tax Function. Global Survey on Digital Tax Maturity and AI Readiness / WTS. URL: [https://www.wts.com/wts.de/insights/kuenstliche-intelligenz/wts\\_studie\\_ki\\_2018.pdf](https://www.wts.com/wts.de/insights/kuenstliche-intelligenz/wts_studie_ki_2018.pdf).
5. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрями і механізми розвитку : монографія / В. П. Вишневський та ін. ; за ред. В. П. Вишневського ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 192 с.
6. Бречко О. В. Цифрова економіка: перспективи регулювання та оподаткування цифрових активів в Україні. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. 31 травня – 1 червня 2018 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 368–371.
7. Гаман М. В., Матвейчук Л. О. Модернізація державного управління оподаткуванням у контексті інноваційного розвитку. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 1. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu\\_2016\\_1\\_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2016_1_18).
8. Подік І. І. Оподаткування в умовах цифрової економіки. *Трансформація фіскальної політики України в умовах євроінтеграції* : зб. наук. пр. за матеріалами ІХ наук.-практ. інтернет-конференції, 1–15 грудня 2017 р. Ірпінь, 2017. С. 157–158.
9. Transforming the tax function through technology guide. A practical guide to 2020 / KPMG. 2018. April. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/04/transforming-the-tax-function-final.pdf>.

10. Tax technology and transformation / Ernst & Young. URL: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tax-technology-and-transformation/\\$File/EY-tax-technology-and-transformation.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tax-technology-and-transformation/$File/EY-tax-technology-and-transformation.pdf).
11. Tax governance in the world of Industry 4.0 / Deloitte. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/tax/in-tax-tax-policy-noexp.pdf>.
12. Spotlight: Robotic Process Automation (RPA). What Tax needs to know now / PricewaterhouseCoopers. 2017. May. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/tax/publications/assets/pwc-tax-function-of-the-future-focus-on-today-robotics-process-automation.pdf>.
13. BEPS Actions / OECD. URL: <https://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>.<https://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>
14. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017 / OECD. 2017. July 10. URL: <https://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-20769717.htm>.
15. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
16. Стратегія розвитку Державної податкової служби України / Державна податкова служба України. 2019. 15 трав. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/strategiya-rozvitku-derzhavnoyi-podatkovoyi-sluzhbi-ukrayini>.
17. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.

### References

1. PricewaterhouseCoopers. (n. d.). *4IR News*. Retrieved from <https://www.pwc.com/us/en/library/4ir-ready.html>.
2. Indeema. (n. d.). *4th Industrial Revolution: Definition And Explanation*. Retrieved from <https://indeema.com/blog/4th-industrial-revolution>.
3. PricewaterhouseCoopers. (n. d.). *The Essential Eight technologies that matter most for business today*. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/technology/essential-eight-technologies.html>.
4. WTS. (n. d.). *Getting Ready for the Future of the Tax Function. Global Survey on Digital Tax Maturity and AI Readiness*. Retrieved from [https://www.wts.com/wts.de/insights/kuenstliche-intelligenz/wts\\_studie\\_ki\\_2018.pdf](https://www.wts.com/wts.de/insights/kuenstliche-intelligenz/wts_studie_ki_2018.pdf) (Last accessed: 11.06.2019).
5. Vishnevsky, V. P., Vietska, O. V., Harkushenko, O. M., Kniaziev, S. I., Liakh, O. V., Chekina, V. D., & Cherevatskyi, D. Yu. (2018). *Smart industry in the era of digital economy: prospects, directions and mechanisms of development*. Kyiv: NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics [in Ukrainian].
6. Brechko, O. V. (2018). The Digital Economy: Prospects for the Regulation and Taxation of Digital Assets in Ukraine. In *Status and prospects of development of accounting information system in Ukraine* (pp. 368–371). Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
7. Haman, M. V., Matveichuk, L. O. (2016). Modernization of public tax management in the context of innovative development. *Public administration theory and practice*, 1, 100–107. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu\\_2016\\_1\\_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2016_1_18) [in Ukrainian].
8. Podik, I. I. (2017). Taxation in the Digital Economy. In *Transformation of Ukraine's fiscal policy in the context of European integration* (pp. 157–158). Irpin [in Ukrainian].
9. KPMG. (2018, April). *Transforming the tax function through technology guide. A practical guide to 2020*. Retrieved from <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/04/transforming-the-tax-function-final.pdf>.



10. Ernst & Young. (n. d.). *Tax technology and transformation*. Retrieved from [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tax-technology-and-transformation/\\$File/EY-tax-technology-and-transformation.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-tax-technology-and-transformation/$File/EY-tax-technology-and-transformation.pdf).
11. Deloitte. (n. d.). Tax governance in the world of Industry 4.0. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/tax/in-tax-tax-policy-noexp.pdf>.
12. PricewaterhouseCoopers. (2017, May). *Spotlight: Robotic Process Automation (RPA). What Tax needs to know now*. Retrieved from <https://www.pwc.com/gx/en/tax/publications/assets/pwc-tax-function-of-the-future-focus-on-today-robotics-process-automation.pdf>.
13. OECD. (n. d.). *BEPS Actions*. Retrieved from <https://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>.
14. OECD. (2017, July 10). *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*. Retrieved from <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-20769717.htm>.
15. The Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). *On approval of the Concept of the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the Plan of Measures for its Implementation* (Decree No. 67-p, January 17). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> [in Ukrainian].
16. State Tax Service of Ukraine. (2019, May 15). *Strategy of development of the State Tax Service of Ukraine*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/strategiya-rozvitku-derzhavnoyi-podatkovoyi-sluzhbi-ukrayini> [in Ukrainian].
17. State Fiscal Service of Ukraine. (n. d.). Retrieved from <http://sfs.gov.ua/en>.